

1 Naar de boeren!

Kinderevacuaties in de Hongerwinter

2 Expo nieuws

- De tulpenbol op het menu
- Vriendendag met Paul van Vliet

Activiteiten

- Naar de boeren!
- Verhalenoverdracht over de Sjoa
- Moedige mensen. Helden in oorlogstijd.

3 Op naar de 90.000 bezoekers!

Nieuw bestuurslid gezocht

Helden en Schurken 2015

4 Collectie:

Een tas met een verhaal

Bevrijdingskind Elles Bense

Foto © Menno Huizinga/ Nederlands Fotomuseum

NAAR DE BOEREN!

KINDEREVACUATIES IN DE HONGERWINTER

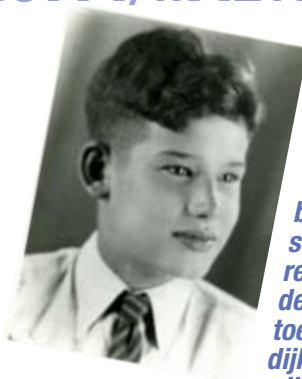
30 SEPTEMBER 2014 T/M 12 APRIL 2015

70 jaar na de Hongerwinter haalt het Verzetsmuseum het indrukwekkende verhaal uit de vergetelheid van circa 40.000 ondervoede stadskinderen die tijdens de Hongerwinter naar het platteland werden geëvacueerd.

Winter 1944/45, het is al ruim vier jaar oorlog in Nederland. De Duitsers gaan verliezen, maar niemand weet wanneer. Er is een groot voedseltekort in het stedelijke westen van Nederland. Duizenden hongerende kinderen dreigen te bezwijken. Er komen - met toestemming van de bezetter - reddingsacties op gang. Circa 40.000 stadskinderen worden begin 1945 naar Noord- en Oost-Nederland geëvacueerd om te voorkomen dat ze sterven. Het zijn massale evacuatieën onder zeer moeilijke omstandigheden, georganiseerd door kerken, verenigingen, gemeentes

“Mem heeft me trouw verzorgd, ieder half uur lauwe karnemelk, als ik eraan denk... ja, ze heeft mijn leven gered.”

Jack de Zwart

Paul van Vliet

“We werden beschoten! De schipper riep: rennen en zoek dekking! Ik heb toen achter een dijkje van angst in mijn broek geplast”

en bedrijven. Soms worden onderduikers en Joodse kinderen meegesmokkeld.... Met vrachtschepen, autobussen, vrachtwagens, treinen en soms zelfs lopend of fietsend vertrekken de kinderen ‘naar de boeren’, het onbekende tegemoet.

Naar de boeren! “Ik had behoorlijk heimwee. Het duurde lang, het duurde vreselijk lang.”

Tineke Meijer

bestaat uit een tentoonstelling in het Verzetsmuseum en een tv-documentaire over de belevenissen van Paul van Vliet, cabaretier en voormalig hongerevacué, en Fenna, Frans, Jack, Jan, Neel en Tineke, zeven kinderen die het mee hebben gemaakt.

Wilt u meer weten of was u zelf hongerevacué? U kunt meer informatie vinden of uw verhaal achterlaten op www.verzetsmuseum.org/naardeboeren

De tentoonstelling is een productie van VERZETSMUSEUM AMSTERDAM i.s.m. ENTROP&DEZWARFILMS en UNICEF Nederland. Het project is mede mogelijk gemaakt door Nationaal Comité 4 en 5 mei, VSB fonds, Mondriaan Fonds, Stichting Democratie en Media, SNS Reaal Fonds, Prins Bernhard Cultuurfonds/ Ben en Nel van Bohemen van der Zwart Fonds, Solidariteitsfonds P.W. Janssen's Friesche Stichting, Het R.C. Maagdenhuis/ M.L. Frohonds, K.F. Hein fonds, Vereniging tot Weldadigheid van den Allerheiligste Verlosser, M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting en de Kattendijkje Drucker Stichting. Het museum dankt deze sponsors van harte!

EXPOSITIE NIEUWS

DE TULPENBOL OP HET MENU T/M 16 NOVEMBER

Het pellen van tulpenbollen voor de gaarkeuken in Rotterdam (Foto: Collectie Verzetsmuseum Amsterdam)

Huisvrouw in de keuken aan het werk (foto: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid)

ZATERDAG
11 OKTOBER
VRIENDENDAG
speciale gast
Paul van Vliet

Paul van Vliet was een van de vele kinderen uit Den Haag die hun leven danken aan een pleeggezin. Nog altijd is hij hen dankbaar. Paul zal exclusief voor de Vrienden vertellen over zijn ervaringen in het Friese Garijp. **Alleen toegang met vriendenpas!**

oktober 2014
MAAND
VAN DE
GESCHIEDENIS

ACTIVITEITEN

Zaterdag 11 oktober
14.00 uur

NAAR DE BOEREN! KINDEREVACUATIES IN DE HONGERWINTER

Conservator Karen Tessel en UvA-onderzoeker Ingrid de Zwarte vertellen hoe vriend én vijand zich tijdens de Hongerwinter inzetten om circa 40.000 stadskinderen door evacuatie naar het platteland te redden van de hongerdood. Nieuw historisch onderzoek is verwerkt in de tentoonstelling [w 'Naar de boeren! Kinderevacuaties in de Hongerwinter'](#).

Bijeenkomst en ontmoeting met enkele van de geportretteerde kinderen van toen.

Entree gratis voor museumbezoekers.

Foto © Emmy Andriessse / Universiteitsbibliotheek Leiden, Bijzondere Collecties

Zondag 19 oktober 15.30 uur
VERHALENOVERDRACHT
OVER DE SJOA

Hoe verandert de overdracht van het historische verhaal als er geen overlevenden meer zijn die hun verhaal kunnen vertellen? Musea verbeelden meer persoonlijke belevenissen - steeds vaker ook die van de vijand. Hoe reageren nabestaanden? Clair Polak in gesprek met deskundigen Susanne Knittel (Universiteit van Utrecht) en Erik Somers (NIOD/lid van de expertgroep Herinrichting Sobibor) en met overlevenden, nabestaanden en ander publiek in de zaal. Vooraf is er gelegenheid om [Verzetsmuseum Junior](#) te bezoeken, waar, naast de belevenissen van Auschwitz-overlevende Eva, ook die van het NSB-meisje Nelly kunnen worden gevolgd. Volgens Somers "een overtuigend voorbeeld van het op aansprekende wijze verbinden van evocatie en verdieping". Bijeenkomst ter gelegenheid van de herdenking van de opstand in het vernietigingskamp Sobibor op 14 oktober 1943, georganiseerd door Stichting Sobibor in samenwerking met Verzetsmuseum Amsterdam. **Entree: 10 euro.**

Foto © Merijn Soeters / Verzetsmuseum Amsterdam

Donderdag 30 oktober 17.00 uur
MOEDIGE MENSEN,
HELDEN IN OORLOGSTIJD

[w NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies](#) presenteert de bundel *Moedige mensen. Helden in oorlogstijd*.

Kort na de Tweede Wereldoorlog werd het verzet in Nederland opgeheld. Later won de overtuiging terrein dat het land voornamelijk werd bewoond door collaborateurs en meelopers. Deze nieuwe mythe is echter even aanvechtbaar als de oude. In *Moedige mensen* presenteren medewerkers van het NIOD hun binnen en buitenlandse 'helden', als tegenwicht tegen de huidige trend om het belang van het verzet te minimaliseren. De samenstellers Jaap Cohen (1980) en Hinke Piersma (1963) zijn als onderzoekers verbonden aan het NIOD.

Entree gratis.

Reserveren is voor al deze activiteiten aanbevolen via telefoon 020 - 620 25 35 of [w e-mail lezingen@verzetsmuseum.org](mailto:lezingen@verzetsmuseum.org)

OP NAAR DE 90.000 BEZOEKERS!

Het aantal bezoekers aan het Verzetsmuseum is dit jaar, met dank aan het nieuwe Verzetsmuseum Junior, spectaculair gestegen. Vorig jaar was het museum blij met 63.511 bezoekers. Eind december 2014 passeert naar verwachting de 90.000^{ste} bezoeker de drempel!

Verzetsmuseum Junior trekt veel familie-bezoek. En sinds januari hebben meer dan 3.000 leerlingen met hun klas de nieuwe kinderafdeling bezocht. Als je een klas aan het werk ziet, is meteen duidelijk hoe de pakkende animaties en de verstopte verhaalelementen, die actief moeten worden ontdekt, de nieuwsgierigheid, concentratie en betrokkenheid stimuleren. Ook de spelonderdelen met touchscreens waarmee de leerlingen spelend leren over bijvoorbeeld propaganda en onderduiken zijn populair.

Met alle extra bezoekersdrukke heeft het open geluid van de verhaalelementen, verteld door kinderen stemmen, wel een nadeel. 'Jammer dat er geen stilte is als je aan het luisteren bent' is een veel gehoorde reactie. Op basis van de ervaringen is de maximum groepsgrootte voor schoolklassen gesteld op 32 en tijdens de schoolvakanties worden vanwege de drukke geen schoolgroepen meer geboekt.

Maar al kan het druk zijn, de waardering blijft hoog. In mei werd 'Junior' door de ANWB verkozen tot [meest innovatieve uitje van Nederland](#), in juni bevonden jeugdige Museuminspecteurs 'Junior' 'Kidsproof' én reikte [Tripadvisor](#) het museum een certificaat van uitmuntendheid uit.

Foto: Gerard Mensink / Verzetsmuseum Amsterdam

Foto: Gerard Mensink / Verzetsmuseum Amsterdam

NIEUW BESTUURSLID GEZOCHT!

In het bestuur van de vriendenstichting is een vacature voor een algemeen bestuurslid. Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het werven en beheren van de door de vrienden van het museum gedoneerde middelen. Het bestuur organiseert onder meer jaarlijks de vriendendag.

Het tijdsbeslag is beperkt. Het bestuur vergadert gemiddeld 5 keer per jaar, in de avonden in Amsterdam. Geïnteresseerd? Meer weten? Neem contact op met Duco Adema via vriendenstichting@verzetsmuseum.org

HELDEN EN SCHURKEN 2015

In januari start weer een nieuwe serie bijeenkomsten op de donderdagmiddag onder de titel *Helden en Schurken*.

In samenwerking met NIOD, Historisch Nieuwsblad en NTR/Geschiedenis24 presenteert het Verzetsmuseum ook nu weer bijzondere sprekers over actuele kwesties rond oorlog en verzet.

Meer weten? Meld u aan als geïnteresseerde via lezingen@verzetsmuseum.org of kijk op de [website](#).

Verzetsmuseum Amsterdam maakt deel uit van De Plantage Amsterdam. Meer weten?

www.deplantageamsterdam.nl

COLLECTIE EEN TAS MET EEN VERHAAL

Deze tot de draad versleten aktetas gebruikte Marga Grunberg tijdens de bezetting om vervalsingen in te vervoeren.

Foto Willem Boon /
Verzetsmuseum Amsterdam

De Duits-Joodse Marga vluchtte voor de oorlog met haar ouders uit Keulen naar Amsterdam. Zij werkte bij een naaiatelier van de Wehrmacht in de hoop zich voor de bezetter onmisbaar te maken. Toen zij werd verplicht om de davidster te dragen, nam zij - pas 17 jaar oud - zelfstandig het besluit om zich een nieuwe identiteit aan te meten, met valse papieren en geblondeerd haar. Het hoofd van het Bevolkingsregister, Piet Landweer, bezorgde haar een persoonsbewijs zonder gestempelde 'J'. Haar broer Manfred dook ook onder en werd - zoals veel Joodse onderduikers - actief in het verzet. Marga ging in haar aktetas valse papieren voor hem afleveren. Ze nam daarmee een groot risico.

Op een dag kwamen twee Duitse militairen op haar af. Resoluut klemde ze haar tas onder de arm, stapte op hen af en vroeg de weg naar een dichtbij gelegen straat. En het ging goed! De soldaten toonden zich een heer tegenover deze aantrekkelijke, goed Duits sprekende jonge vrouw. Ze wezen haar de weg en namen hoffelijk afscheid.

Marga Grunberg werd niet gepakt dankzij haar charme, intuïtie en behendigheid. Zij ging na de oorlog werken in de mode voor couturier Max Heymans. Piet Landweer, die naast Marga nog vele Joden aan valse papieren hielp, overleefde de oorlog niet. Door toedoen van Marga Grunberg werd hem postuum de Yad Vashem-onderscheiding toegekend.

[collectie](#)

BEVRIJDINGSKIND ELLES BENSE

Elles Bense is één van de meest ervaren museumdocenten van het Verzetsmuseum. Al vijftien jaar lang geeft ze rondleidingen en buurtwandelingen. Wat houdt deze vrijwilligster scherp?

"Ik ben een bevrijdingskind, zeg ik altijd. Exact negen maanden na de bevrijding geboren. Tijdens rondleidingen vragen leerlingen me vaak: "Mevrouw, heeft u zelf de oorlog meegemaakt?" Ach, ze kunnen niet goed leeftijden inschatten. Wie weet heeft mijn ontstaansgeschiedenis me wel de drive gegeven voor dit werk."

"Twee of drie keer per week ga ik met een groep aan de slag. Bij elke groep, of het kinderen, pabo-studenten, politieagenten of allochtone vrouwen zijn, zoek ik naar een geschikte vorm.

Bij een school van buiten Amsterdam zoek ik van tevoren op internet naar de lokale oor-

logsgeschiedenis. Laatst vertelde ik voor een klas over de veertien Joodse slachtoffers uit hun woonplaats Drachten. Toevallig had een meisje net een werkstuk hierover gemaakt en kon zij mijn verhaal perfect aanvullen.

Als ik een buurtwandeling doe, laat ik de groep stilstaan bij de Dokwerker. Ik vraag ze vlakbij het beeld te gaan staan en omhoog te kijken. Zo is de Dokwerker heel krachtig, hij lijkt haast onverslaanbaar. Dan moeten ze de ogen sluiten. Ik vraag ze zich nu voor te stellen dat diezelfde sterke man zonder wapens tegenover een overmacht aan Duits geweld stond. Je ziet ze hard nadenken, met gefronste voorhoofden boven gesloten ogen."

"Het Kindermuseum is een geweldige omgeving om leerlingen iets over de oorlog te leren. Sommige jongens gaan zo in de verhalen op, dat ze even Jan of Henk (hoofdpersonen in het museum, red.) worden. Maar het gebeurt wel eens dat kinderen te baldadig worden. Wat ik

dan doe, is het drukste kind in de onderduik-kast laten plaatsnemen. Als ie er weer uit wil, laat ik hem nog een paar seconden

langer zitten. Niet om te pesten, hoor, maar om het te laten doordringen. Kijk, in het echt kon je er ook niet zomaar uit."

"Elke rondleiding doe ik anders, het is geen twee keer hetzelfde. Ik lees veel over de oorlog en als ik iets interessants tegenkom, pas ik het meteen toe. Het rondleiden kost kracht maar zo krijg ik er juist energie door. De mooiste momenten? Wanneer je ziet dat iets binnenkomt bij kinderen. Dat ze opeens de realiteit van de bezetting beseffen. Dan weet ik: dit vergeten ze niet."

JA, IK WORD VRIEND(IN) VAN HET VERZETSMUSEUM

Ik steun de Vrienden met een jaarlijks bedrag van € (minimaal € 25,-)

€ (minimaal € 10,- voor een extra vriendenpas, alleen mogelijk als extra bestelling!)

Als bedrijf met een jaarlijkse bijdrage van € (minimaal € 250,-)

naam	
geboortjaar	☐ M / ☐ V
postcode	woonplaats
naam bedrijf	
handtekening	

Vul de bon in en stuur deze naar Stichting Vrienden van het Verzetsmuseum, Plantage Kerklaan 61, 1018 CX Amsterdam of lever de bon in bij de balie van het museum. Het museum is geopend di t/m vr 10-17 en za t/m ma 11-17 uur. Mailen kan ook (svp alle op deze bon gevraagde gegevens in de e-mail vermelden) naar vriendenstichting@verzetsmuseum.org.